

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., 1/2 an
6 cor., 1/4 an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., 1/2 an
9 fr., 1/4 an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în
Blaj.

Foaiet bisericească-politică.**Anul XVII.****Blaj, 23 Noemvrie 1907.****Numărul 46.****Alegerile congregaționale.**

Un puternic argument al contrariilor activității parlamentare, eră de sigur acela, că poporul nostru nici nu e conștios pe deplin asupra drepturilor și datoritățelor sale, asupra rolului hotărâtor, ce-l are în multe afaceri administrative, — nici nu are în sine puterea sufletească necesară, ca să cunoască pe cei ce-i vreau binele și să se alipească cu toată tăria de ei în acțiunile politice. Pe la sate, ales acolo, unde conducătorii săi firești, sau nu-și bat de loc capul de binele comunii, în cari petrec, sau stau bine cu notarii și solgăbirăii, acești vecinici satrapi egoiști și îngânați, — în poporul nostru s'a tâmpit așa de tare acest simț de alipire cătră cei de un sânge cu ei, de acelaș neam și limbă, cât, contrarii nostri, foarte adese au obrazul, să le spună în față, că domnii de român te mințesc și popa te înșală. Și progresând pe acest drum al impertinenții, promițându-i mai rar, dar amenințându-l mai adesea, duc pe țaran acolo unde ei vroiesc, se înțelege în cele

mai multe cazuri, făcându-l să conlucre la acțiuni dăunacioase și eși.

Și argumentul acesta, pe cât e de rușinos, pe atâta e și de adevărat.

Nu e timpul să statorim acum rezponzabilitățile, constatăm faptul și trecem înainte.

Intrați în activitate parlamentară, și câștigând câteva biruințe, ne-am făcut cu toții elogii asupra deșteptăciunii repentine a poporului și nu arareori am început a croi la stări viitoare, de un neîntrecut idealism.

Realitatea, a tras perdeaua, și toate idealele noastre s'au făcut în nimica și toate combinațiile încântătoare s'au dovedit fără bază.

Dura realitate ne-a dovedit, că să poftesc ani de muncă generală și intensivă, dacă vrem să ajungem la rezultate practice. Trebuie lucrat în continuu, toți cu toate puterile de cari dispunem, clădind de jos în sus, dacă ținem să avem oameni adicți, deștepți și ascultători, cari să priceapă situația, să deosebească vorba adevărată de lingusire, să cunoască pe cei ce ce îi vreau binele, și să știe până unde merge

cu amenințarea și cât pond să poate pune pe ea. Căci foarte adesea, notarii mai ales, știu să amenințe cu atâtea lucruri, cât te miri, cum poate cineva să spună atâtea prostii. Ei o fac, pentru că n'au cine să-i controleze și să-i deie de minciună, și bietul țaran năcăjit, trebuie să i-se supună, să-l asculte și să-l urmeze, omorându-și glasul conștiinții cu vorba: ce să fi făcut? notarășul e tot între noi, domnii vin când și când. Știm cazuri pozitive, că după alegerea de deputat a distinsului nostru avocat Dr. I. Maniu, zilnic, multă vreme, personalul din cancelaria sa nu se ocupa, decât cu plânsorile oamenilor, cari se tânguiau de nedreptățile, ce li s'au făcut.

Curajul acesta merge și mai departe: să lasă afară chiar din listele viriliștilor, oameni de aceia, cari ar putea fi trecuți cu darea, printre cei dintâi. Dar se cutează, pentru că ei observă, că nu se prea interesează cărturarii de mersul afacerilor comunale.

Alegerile congregaționale ultime încă au dovedit, ce se poate face, dacă nu se pune tot entu-

FOIȚĂ.**„Puterea întunerecului.”**

Ca să nu fim învinuiți de imparțiali dăm loc acestei scrisori, ce ni se trimite dela Sibiu:

Domnule Redactor!

În ultimul număr al „Unirii,” sub titlul „Puterea întunerecului,” a apărut un foileton care vrea să fie un răspuns la cronică cu același titlu din „Luceafărul” Nrii 19—20 a. c.

Dacă autorul acelui foileton ar discuta obiectiv părerile cuprinse în „Luceafărul” asupra „Filoteii” ieromonahului D. E. Domșia, n'am avea nimic de zis. Căci dreptul de a monopoliza adevărul nu-l avem! Dar autorul aduce revistei „Luceafărul” niște acuze gratuite, lipsite de orice temei, pe cari nu le pot lăsa fără răspuns în inși „Unirea.”

1. Ni se aduce acuză că ne-am folosit de acest prilej — apariția cărții ieromonahului Domșia — pentru a batjocori Blajul și pentru a râde de cărturarii blăjeni, făcându-i rezponzabili de apariția traducerii monstruoase a ieromonahului Domșia

E la mîntea ori cărui om imparțial că noi n'avem nici un motiv să batjocorim nici Blajul, nici cărturărimea blăjană, mai ales că între această cărturărime se găsec prietini de a-i nostri, tovarăși de muncă chiar și oameni cu alese calități, pe cari li stimăm sincer. Noi în cronică din „Luceafărul” am vorbit de Consistorul din Blaj, care a găsit de cuviință să aproabe o asemenea traducere. Sub numirea colectivă de „cărturari blăjeni,” căroră le ceream să povățuiască „pe blândul ieromonah să-și sacrifice sau ambiția de autor sau pietatea față de greșelile trecutului,” nu se pot înțelege nici profesorii dela gimnaz, nici ceilalți cărturari, cari n'au nici puterea nici datoria să povățuiască pe un ieromonah când greșeste, ci numai cărturarii, cari alcătuesc forul bisericesc chemat să a-

proabe sau să respingă asemenea lucrări. Cred că e limpede ca lumina zilei!

2. Cea mai gravă acuză e că „Luceafărul” să sibienizează din ce în ce mai mult.

Deși e cam greu să determinăm înțelesul verbului sibieniză, totuși bănuim că autorul foiletonului a înțeles una din două: „Luceafărul” se face din ce în ce mai ortodox sau devine din ce în ce mai provincial. O acuză în înțelesul din urmă e cam greu de formulat tocmai din Blaj; de aceea bănuim că prin sibienizare autorul ne botează cu aghiazma confesionalismului. Asemenea acuze am auzit adeseori la adresa „Luceafărului.” Când eram la Budapesta sibienii bănuiau „Luceafărul” că e greco-catolic. Pentru ca să înlătur pentru totdeauna asemenea acuze declar, în calitate de redactor al acestei reviste, că sunt cu desăvârșire lipsit de acest simț al confesionalismului și că pentru mine confesiunea în fața problemelor de știință, cultură, artă și politică ale neamului românesc — nu există. Am redactat imparțial „Luceafărul” la Budapesta și-l pot redacta

siasmul, toată conștiința pentru scoaterea la liman a afacerilor politice.

El adevărat, că dacă rezultatele favorabile ținem să le câștigăm cu câteva zile înainte de alegerile congregaționale, și cu câteva săptămâni înainte de alegerile de deputat, — trebuie muncă neobosită, oameni și cheltueli multe. Și una, și cealaltă numai până odată pot folosi. Indată, ce lipsește acest aparat, ori nu e destul de puternic, cădem pretutindenea. Nu așa însă ar trebui să fie organizația noastră. Ea ar trebui să fie, ca o rețea, să înceapă din comune, dela alegerea juzilor și conzilierilor comunali, dela statorirea listelor de alegători și mereu înainte, așa încât toate firele a ori ce mișcare să fie în o mână, destul de destoinică, care să le reguleze și conducă.

În fiecare comună să fie un om de încredere, care cu tragere de inimă și cu conștiințiozitate să le urmărească toate și de toate să ieie înțeles dela un comitet cercual, comitetele cercuale să supravegheze toate mișcările din cercul lor și de toate să raporteze comitetului central, care să dirigeze și deie ordinele la vreme cuvenită.

Nici aceea nu e corect, ca conducătorii din centru, să nu lucre nimica, ci toate să le lase în grija

preotului și învățătorului, — dar cu atât mai necorect e a stă cu mâinile în sân și a aștepta toate dela centru.

Așa de pildă Lunea trecută a fost în comitatul nostru alegerile congregaționale. În pripă s'a făcut ce s'a putut, nu afirmăm, că am fost batuți, ci susținem, că și mai mult s'ar fi putut face, chiar în butul încordărilor, ce sunt în comitatul nostru între partida comitetului și a vicecomitetului. El adevărat, că organele administrației s'au dedat la cele mai mari ilegalități și abuzuri, trebuia cercate însă mijloace spre a le împiedeca. Aproape de pretutindeni ni se vestește, că n'au fost admiși bărbații de încredere români, — de ce? pentru că partida contrară s'a îngrijit din vreme, să împiedece treaba asta. Să spune, că în fața comisiei, să ceteau biletele de votizare, să rumpeau sau să schimbau, ei bine! să se cerce imediat după lucru și să se însinue protest. Dacă cei chemați s'ar fi îngrijit de timpuriu, pe cine aleg jude în sat, ce fel de om e notarul Păcurar dela Roșia, ori Morar dela Ohaba, sau Bitea dela Cut, atunci s'ar fi știut cu cine avem de a face, și ar fi trebuit eschiși dintre Români.

Trebuie organizație și iar organizație, cu elemente curate și in-

dependente, lucrând toți încet, fără sgomot, dar mereu și continuu interesându-ne de toate lucrurile publice fiecare în cercul său de activitate și toți împreună pentru un scop comun.

Societatea pentru fond de teatru și-a ținut adunarea generală Duminică și Luni în Cohalm. Au luat puțini parte. S'a ținut părăstas în amândouă biserici pentru rep. p. eședinte Iosif Vulcan. De asemenea viceprezidentul prof. Onițiu în cuvântul de deschidere relevează meritele lui Vulcan. Acelaș lucru îl face și disertantul dl Val. Braniște sub titlu Pro memoria. Se hotărăște subvenționarea lui Zah. Bârsanu, vacanță presidială în doi ani. Vechiul comitet se relege. Concertează corul lui Dima dela Brașov. Reprezentație teatrală încă se dă sub conducerea bursierului societății duul Aurel P. Banuț. S'au încasat peste o mie coroane taxe și s'a constatat cu bucurie, că averea societății trece peste 400 mii cor. Publicăm în foiță frumosul cuvânt de deschidere.

Membrii municipali în comitatul nostru. În legătură cu primul de azi, dăm în resumat rezultatul alegerilor din 11 crt. pentru congregația comitatensă. Cu toate relațiile încordate dintre partida fișpanului și a vicifișpanului, Szász I. care a fost suspendat chiar în preajma alegerilor acestora, organele administrației s'au dedat la celea mai mari abuzuri, făcând să cadă lista candidaților noștri în multe cercuri.

tot așa de imparțial în vârful Negoiiului sau Huli din Blaj, ca și în strada Schewiss din Sibiu. Poziția geografică, clima, mediul social n'are asupra mea nici o influință confesională. Rog să mă creadă pe cuvânt dl autor al foiletonului din „Unirea”. Chestiunile de credință ca și năcazurile particulare n'au ce căută în problemele mari ale întregului neam. Protestez deci cu toată energia împotriva tendinței urâte de a țări „Luceafărul” în tărăboiul certelor confesionale. Cetitorii „Unirii” pot fi siguri că sufletul nostru nu se va păta niciodată de asemenea patimi.

Ne-am spus și ne vom spune însă, în totdeauna părerea cinstită, fără de nici un gând ascuns și fără nici o cruțare, de câte ori vom crede că se fac greșeli din partea ortodoxilor sau greco-catolicilor.

Primiți, Vă rog, Domnule Redactor asigurarea stimei mele.

Oct. C. Tăslăuanu,
redactorul revistei „Luceafărul.”

Discursul de deschidere

rostit la adunarea generală a Societății pentru fond de teatru român de dl Virgil Onițiu, viceprezidentul Societății.

Onorată adunare generală! Domnilor și Doamnelor! În această clipă de sărbătoare când ursita rea a voit ca eu să deschid și să conduc această adunare generală a So-

cietății pentru fond de teatru român, — sufletul meu se umple de sfială și de o adânc simțită durere.

Un caporal modest al unei mici oștiri, care oștire se luptă de aproape 40 de ani pentru idealul măreț al teatrului românesc în patria noastră, — ajuns-am să țin astăzi locul marelui urzitor și conducător al mișcării teatrale la noi, a neuitatului nostru prezident, a venerabilului bătrân, care a fost Iosif Vulcan.

Iată de ce sunt copleșit de sfială și de durere.

Și de această tulburare a sufletului meu numai două momente sunt, cari îmi înlănesc cumpătul neapărat în fața D-Voastră: convingerea firmă, că vom găsi un vrednic urmaș în scaunul de prezident al Societății noastre și eu voi fi astfel mântuit de sarcina onorifică, dar prea grea, ce mă apasă azi, — și de altă parte faptul, că durerea mea nu este particulară, nu este numai a mea, ci este o durere din care vă luați și D-Voastră partea și pe care o simt toți fiii de bine ai neamului nostru.

Bătrânii fruntași ai luptelor noastre pentru cultură jelesc în Iosif Vulcan pe vechiul lor tovarăș, care a luptat aproape 5 decenii alături cu ei pentru idealul lor comun: înălțarea neamului românesc prin cultură, — cărturarii bărbați în toiul muncii și în cumplitul puterii lor văd în moartea lui Iosif Vulcan o faclă, care le-a luminat

întăilele poteci, când s'au încumentat să intre pe dibuite în tărâmul îmburuenit și încălțit al cărții românești dela noi, o faclă care acum pe veci li-s'a stins, — iar generația tină, nădejdea zilelor noastre de mâne, este îndoișată văzând cum luptătorul idealist al unor vremi ce nu mai sunt, apune, pe veci, pentru că ei trecând înainte peste redutele cucerite în nobil avânt de el, să ducă la noi biruințe și să înfăgă pe mai înălțate culmi aceeași flamură a aceluiaș ideal, pentru care a trăit și a luptat și el!

Din obșteasca părere de rău nu lipsește, dl-or, nici inima îndoișată a femeii române. Mamele române au vărsat lacrimi ferbinți pe mormântul aceluia care prin condeiu său neobosit le-a altuit în inimi iubirea cărții românești și a graiului strămoșesc și care a oferit un șir îndelungat de ani aproape el singur hrana sufletească în graiul neamului pentru odraslele lor: mamele tinere ale zilelor noastre.

Din această obștească durere însă luatu-ni-am partea cea mai mare noi, cari suntem ostași pentru fond de teatru român și indeosebi noi dela această masă, cari am avut fericirea să fim în timpul din urmă tovarășii de muncă și de însuflețire ai iubitului nostru prezident.

Îmi pare că-l văd când vinea la noi în Brașov, o făcea în fiecare an de 2—3 ori ca se prezideze la ședințele comitetului societății noastre, cu câtă bucurie ne saluta,

1. In cercul *Abrudului* au ieșit după vechime prot. Popovici, preotul Gonboș și adv. Dr. Fodor. Românii au pactat cu partida vicșpanului, i-au tradat însă și astfel candidații noștri au căzut.

2. In orașul *Albajulia* au fost aleși protop. *Ioan Teculescu* și preotul *Florian Rusan*.

3. In orașul *Aiud*, nici nu s'a candidat de ai noștri.

4. In orașul *Ocna* au fost realeși membrii vechi *Isaia Hențes*, *Ioan Ghișoiu* și *Isaia Popa*.

5. In cercul *Vințul inf*, ieșeau trei români, cari nu ne aparțineau, la noua alegere lista românească, grație abuzurilor administrației au căzut.

6. In cercul *Blaș* au ieșit 7 membri, toți români, afară de aceea locul adv. Dr. Nestor, trecut între viriliști a devenit vacant au fost aleși: *I. Br. Hodosiu* *Dr. I. Marcu* *Dr. I. Sâmpălean*, *Dav. Rudeș*, *Ștefan Pop*, *Andr. Patuși*, *Ioan Păcurar*, și *Dr. I. Ruțiu*.

7. In cercul *Bărăbanț*, au ieșit 4 români, au fost aleși *Nic. Muntean*, *I. E. Magda*, *Sever Bran*, *Ludovic Andreiu*, *A. Filipescu*, și *Aurel Marcu*.

8. In cercul *Ighiului* au ieșit 3 români, la noua alegere n'au fost ales nici unul. Alegerea a fost protestată.

9. In cercul *Uioara* a fost un singur român, protopopul *Gerasim*, la noua alegere, n-a mai fost ales nici acesta.

10. In cercul *Aiud* ieșiau 3 români, cari nu ne aparțineau, de data aceasta a fost reales notarul *Iosif Anghel*.

11. La *Vingard* ieșiau 4 români, de data aceasta în butul opintirilor noastre n'am putut alege nici un român: notarii români ne-au bătut. Rușine lor!

12. La *Zlatna* au ieșit 3 și au fost aleși 5 români: *Iuliu Montani*, *Nic. Cristea*, *Io. Dumitrean* *Em. Beșu* și *I. Agârbicean*.

Bilanțul e acesta: au ieșit 34 români, (dintre cari 11 n'au fost cu noi), au fost aleși 24 dintre cari unu singur e notar. Resultatul e aproape acelaș, mai bine mai puțin, și gata totdeauna a lucra, decât mulți, cari nu iau parte la nimic.

Viriliști sunt 46 români, numărul total a membrilor congregaționali e deci de 90.

Ce e de făcut?

In chestia școalelor noastre în raport cu legea așa numită Apponyană și-au ridicat mulți glasul în coloanele acestui prețnit ziar. Cauza ne interesează foarte de aproape și pentru aceea merită să-ne ocupăm mereu cu ea. Alternativa e: să-ne opintim ale susține și mai departe, ori să-le predăm statului dela început? Câți și-au spus cuvântul, au vorbit totdeauna cu încunjur, ne având îndrăzneala a se exprima pro sau contra. Lucrul firesc! Cestiunea e cu mult mai interesantă și generală, decât ca indivizi singuratici, pornind diu impejurări locale, să se poată exprima cu toată rezoluția asupra ei. — După a noastră părere, numai *toți cei chemați împreună consfătuindu-se* și combinând toate împrejurările ar putea lua o hotărîre salutară. Zic unii că în comunele compacte să predăm fără frică școalele și să susținem pe acelea din comunele mixte și expuse, dar pacostea e că chiar în comunele mixte suntem mai debili și a ne îngreuna mai tare poporul nu se poate. Apoi ar face mare rezon între credincioșii noștri din comune mixte, când ar afla că ei puțin la număr jertfesc greu pentru școală iar frații lor din vecini, cari sunt mai mulți și mai în putere, nu jertfesc de loc, în atare caz ar trebui să avem un fond

general școlastic, pe care până acuma, durere nu-l avem.

Prea Veneratul Conzistor ni-a împărțit prin Cercular punctele mai principale din legea Apponyană. Le-am cetit și recetit și am meditat asupra lor. N'am avut însă îndrăzneală să fac nimic până acum. Mă voi opinti să ridic salariul pentru un învățător, însă peste un an va veni ministrul și va zice: în comuna x. sunt 120 prunci obligați de școală prin urmare trebuiesc doi, eventual trei învățători. A le face și acestora salar nu mai pot, și atunci ce am ajuns? Mi-am îngreunat poporul și respective cassa bisericii cu o sarcină, pe care mai bine eră să o fi încunjurat, știut fiind că scopul final este statificarea tuturor școalelor. Suntem ajunși în mare dilemă și poziția noastră între împrejurările de față este foarte grea. — Nu avem busolă și nu ne știm orienta.

Intre atari împrejurări, mai conzult ar fi convocarea unui *congres mixt*. Aci intrunită fiind lamura Clerului nostru și a inteligenții mirene, s'ar sfătui împreună asupra celor ce sunt de făcut în aceste momente de mare criză. În un atare congres, fie care protopop ar relata despre starea școalelor din tractul său și ar indica lipsele și modalitățile cum s'ar putea suplini acelea lipse. Aci și-ar da cuvântul toți cei competenți și protopopii în tracte ar lucra apoi în senzul înviațiunilor primite. Aceasta împrejurare ar liniști apoi Clerul și poporul din afară.

Poate că dacă s'ar face o mișcare mai mare, s'ar afla și mecenati, cari să jerească din avutul lor pentru școală; poate că în vederea apropiatei regulări a Congruiei, însuși Clerul s'ar obliga a concurge cu anumite percente și poate că chiar și învățătorii. Acțiunea trebuie începută.

Apoi noi suntem datori a face acest lucru chiar și pentru istorie. Posteritatea ne

cu câtă seninătate ne asigură de fericirea ce o simte, când să vede între noi îndrumând cu înțelepciune și dragoste căile iubitei societăți, al cărei suflet a fost și a rămas până la moarte.

Și cine dintre noi va uita vreodată strălucirea, căldura și idealismul ce se revărsa asupra adunărilor noastre generale din rostul plin de avânt și de însuflețire a măiestrelor sale discursuri presidiale, cu cari deschidea adunările noastre? Figura lui înaltă părea că se înalță și mai mult în acele clipe solemne, ochii lui străluceau de focul sacru ce-i străbătea inima și publicul eră răpit de un val de însuflețire cald și puternic, care venia din inimă și mișca inimile. Dragostea lui pentru cauza mare a teatrului românesc eră așa de puternică, încât oboseala muncii zilnice și a vârstei sale înaintate se risipia ca prin minune în mijlocul succesorilor frumoase ale adunărilor și avea ei și aveam noi toți împreună impresia, că prinde puteri nouă, că întinerește.

O fi de bună seamă și viia impresia ce mi-a lăsat în suflet tovarășia de muncă sub conducerea însuflețită a ilustrului nostru prezident, idealismul lui nesecat, nădejdele lui mari în viitorul iubitului neam, bucuria lui nefățărită de mișcarea vie și românească a literaturii noastre mai nouă, care a trecut în vârtej înainte peste munca și stăruința lui de odinioară de pe același tărâm și sub

aceeași flamură, — cari toate le am simțit nemijlocit din graiul și din faptele lui.

Dar, socotesc, că totmai această nemijlocire a impresiilor unei mărturii vii mă îndreptățește să ridic glasul meu fără pretenții întru păstrarea dreaptă și curată a amintirii sale.

Iosif Vulcan nu a fost un geniu, nu a fost un soare, care cu razele sale să lumineze până în întunecul zilelor trecute și a celor viitoare. Sufletul lui a fost o lumină blândă care a luminat ani îndelungați cărările modeste în viața culturală și literară a contemporanilor săi, cari datori sunt să rostească cu o pioasă recunoștință numele acestui vrednic fruntaș între luptătorii pentru cultura și literatura românească.

Este sublim bărbatul genial, care din bogăția fără seamă și fără de hotar a nemăsuratului său intelect aruncă sămânțe vii, din cari încolțesc roade minunate din veac în veac. Uimiți ne închinăm din neam în neam spiritului său generator. Măcar că el ne-a dat poate numai fărâme de neînchipuita lui avuție.

În fața acestor uriași ai gândirii omenesti, se ridică alții mai mici, mai modești dar tot așa de indispensabili pentru înaintarea omenimei, ca și acei mari genii. Aceștia sunt vrednicii fruntași ai luptelor contemporane; lanțul lor constituie dezvoltarea continuă. Ei sunt grădinarii cari muncesc în sudoarea feții lor din zori până în sară, ca

sămânța aruncată de geniu, ce trece ca un fulger, să încolțască, să crească, și să rodească și rodul îl culegem noi toți și ne veselim de el. Și ca să rămân la această comparație, laudăm dulceața roadelor, laudăm soiul lor ales și binecuvântăm pe cel ce a adus sămânța lor — dar uităm prea des de vrednicul grădinar, fără de a cărui muncă nu aveam poate niciodată parte de dulceața roadelor alese. Eu mă închin cu stimă și venerațiune înaintea acestor vrednici fruntași ai muncii intelectuale din zilele noastre. Ei de obicei ni-au dat mai mult din „talentul“ lor nouă tuturor, decât au păstrat pentru sine. Și e mai greu și mai vrednic a da mult dintr'o avere mai modestă, decât puțin dintr'un prisos de îmbelșugare! Iar eu socot că un titlu la recunoștința noastră merită numai omul, care din avutul său intelectual și moral a dat obștei mai mult, decât a reținut pentru sine și vrednicia de om atârnată, socotesc eu, dela acest raport între ceea ce dăm pentru alții și între ce reținem în chip egoistic pentru noi. Și pe cât știu să admir pe cel ce din puținul ce are a dat mult sau chiar tot pentru alții, pe atât mă întorc cu dis gust dela cel înzestrat din plin dela Dumnezeu, care aruncă pentru alții numai sfărmituri din avuțiile sale enorme.

Iosif Vulcan a fost unul dintre muncitorii noștri fruntași cei mai vrednici, care din isvorul de lumină și din puterea de muncă, cu care l-a înzestrat Dumnezeu, a

va judeca pe noi și este în interesul nostru ca verdictul ei să fie favorabil pentru noi, pe cum favorabil ni-l dăm noi asupra înaintașilor noștri.

Am zis acestea, ca o modestă părere. Cei chemați a lua inițiativa vor purcede cum vor afla de bine. Cele aci aduse sunt un echou al opiniei publice din afară. Poate că în centru să domnească alte vederi și planul e și făcut. Noi așteptăm cu dor un cuvânt directiv și suntem gata a-l asculta. Fie dară, ca cele aci scrise, și purcese dintr-o inimă arzătoare de dorul de a vedea duse la bun liman cauza noastră școlară, să aște răsunetului dorit!

București.

CORESPONDINTE.

Sfințire de biserică.

Balinț, 12 Noem. 1907.

Balințul este o comună curat românească, cu excepțiunea câtorva evrei neguțatori, așezat pe țărmurile stâng a râului Bega, în o poziție din cele mai frumoasă, cu mai multe oficii de stat, în care se înțelege, că nu este aplicat nici un singur român, ci toate sunt ocupate de străini.

Locuitorii sunt de religie greco-catolică și greco-orientală; greco-orientalii sunt în majoritate, aproape de două ori câți uniți dar trăiesc în bună armonie la oaltă. Românii greco-orientali înainte cu 17—18 ani și-au ridicat o biserică frumoasă, — uniții însă au stat mai rău cu lăcașul lui Dumnezeu, nu aveau biserică ci o casă erarială, adică o parte din cvartirul venerabilului preot Dimitrie Pop servea de biserică.

Când cu vanirea Ilustr. Sale Dr. Dem. Radu ca Episcop al Lugojului, s-a făcut începutul pentru zidirea bisericii corăspunzătoare pentru credincioșii greco-catolici, trecând Episcopul Radu la dieceza de Oradea-mare, — după scurt timp fericita dieceză a Lugojului primește de episcop pe prea bunul și de toți iubitul Arhiepiscop Dr. Vasile Hossu, care a continuat pașii de lipsă pe la cei competenți pentru edificarea bisericii din

impărtășit o mare parte a neamului românesc, reținând pentru sine cvautități cu adevarat negligeabile.

Imaginea lui Iosif Vulcan poate să pălească în lumina veacurilor ce vor vini, dar ea va trebui să rămâne viie în inima acelora, cari l-au cunoscut, între cari a trăit și pentru cari a trăit și pentru cari a muncit.

(Va urma).

AVIZI

Se află de vânzare 3000 măji metrice napi — maja cu 1'60 cor. — Cei ce doresc să cumpere să se adreseze Dlui EMIL VLASSA, proprietar, Sâncel—Blaj (Szancsal—Balázsfalva).

8—4 (42)

Balinț, ceea ce s-a și ajuns în vara a. 1904, fiind terminată zidirea, hărănul preot Dimitrie Pop, la dorința ferbinte a parohienilor săi, a rugat pe Ilustritatea Sa episcopul Vasile, să-le sfințească biserica. Bunul episcop li-a împlinit dorința și a statorit ziua de 10 Noemvrie n.

Cu o săptămână mai înainte s-au început în Balinț aranjarea celor de lipsă pentru sfințire și pentru primirea P. S. Sale. În presara zilei de sfințire sosesc dela Lugoj la Balinț corul bisericii episcopale și câțiva preoți. Pregătiri mari făceau în toate părțile, pentru că cea mai splendidă primire să i-să facă Episcopului.

În ziua statorită des de dimineată satul era plin de oameni, mare parte veniți de pe alte sate, toți îmbrăcați în haine de sărbătoare, și pe fețele tuturor se vedea bucurie și fericire că pot să fie părtași de o sărbătoare așa de rară. Veseli și fericiți în special erau credincioșii greco-catolici cari erau mândrii de sosirea Arhiepiscopului iubit în mijlocul lor. La 8 oare sosește cel mult dorit, lume multă, mulți străini, îl întâmpină la marginea satului. Toate satele vecinase erau aici, dintră notabilități protonotarul comitatens Dr. Talajdi Zoitán, protopretorele Sodraczky, pretorele Vitéz, prim forestierul cameral Murányi, și alții mai mulți a căror nume îmi scapă.

Un banderiu de vre-o 20 de călăreți merg înaintea trăsuri trasă de doi cai negri ca corbii. Aci îl salută protopopul Lugojului Popoviciu în numele comunei Balinț, — la care Ilustr. Sa îi răspunde emoționat până la lacrimi, — îmbrăcat apoi în ornate bisericesti, între hubuitul trasurilor și salvele de puști a pompierilor din Balinț, plecarăm către biserică, unde în ușa bisericii îl așteaptă cu sfânta evanghelie, venerabilul preot Demetriu Pop, care prin o vorbire foarte pătrunzătoare, salută pe bunul nostru Episcop. Ilustr. Sa îi răspunde, după care intrând în biserică să începe serviciul de sfințire cu asistință mare de preoți, iar cântările au fost executate de corul din Lugoj.

Consacrarea a fost măreată, cuvântarea rostită de Preasf. Sa a fost ascultată cu viată atențiune, fiind pătrunsă de spiritul creștinesc cel mai sfânt și de-o vădită dragoste și grije pentru binele și mântuirea credincioșilor.

La 1 d. a. s'a terminat ceremonia. Preotul local a intrunit la masa sa bogată 65 persoane.

La 4 oare prea bunul nostru Episcop ne-a lăsat și a plecat către Lugoj, lăsându-ne nouă amintirea unei zile neuitate.

Bunul Dumnezeu să se îndure a ținea pe Ilustritatea Sa Domnul Episcop Dr. Vasile Hossu, întru lungime de zile în deplină sănătate, ca încă multe biserici să mai consacreze. Iar Onoratului preot Dimitrie Pop îi doresc viață îndelungată ca să poată servi încă mulți ani la altariul Domnului în biserică nouă.

Ioan Major.

Sinoadele protopopești.

— tr. Mara. —

— 5 Noemvrie.

Adunarea preoțască — îndatinată în tot anul odată — a tractului Mara, s'a ținut în anul acesta în 3 Nov. în Desești.

Preoții mai îndepărtați pleacă în zor de zi, ca să ajungă la timp. Adunați fiind se începe utrenia sub decursul ei se mărturisesc. Gătindu-se se începe sfânta liturgie. După cetirea evangheliei, ieșind înaintea ușii împărătești preotul P. Salca, îi îndeamnă pe poporeni într-o predică frumoasă și la înțeleș, să se ferească de lenevie și urmările ei triste. La capătul liturgiei se fac rugăciuni și se ridică paos, pentru sufletele morților preoți și mireni ai tractului. Apoi dnul protopop P. Bârlea, într-o scurtă cuvântare arată însemnătatea zilei. Sub decursul sf. liturgiei, a cântat corul pruncilor școlari în două voci, conduși de dl învățător I. Oșan.

După s. liturgie, se face sfințirea supraedificatelor parohiali, apoi, cu chiemarea Spiritului sfânt și vorbirea protopopului se deschide adunarea, în care îi îndeamnă să-și îndeplinească datoria catehizării, mai ales acuma în situația critică de azi.

Se constată absența alor patru preoți, dintre cari și a celui ce avea să țină disertația. Se desbat însă câțiva paragrafi din noua lege școlară, aducându-se un caz caracteristic al învățătorului din Sat-Șugatag, care pentru de a ajunge în situația plăcută a alineatului 2 din §. 18 — adică limba de propunere să fie magiară — a aflat de bine a exila cărțile românești în podul școlii. Se atrage atențiunea dlor preoți, ca nu cumva din negrija lor să obvină și în alt sat asemenea caz.

Răferând dl protopop, despre conducerea tractului, amintește stricarea moravurilor și încuibarea datinelor rele, obvenite de acolo, că statul de vre-o câțiva ani se obișnuiește a duce țărani noștri pe moșiile lui, unde vin în atingere cu cele mai stricate elemente. Pentru aceea se recere, predicarea cuvântului dumnezeesc în dumineci și sărbători cu tot zelul și căldura.

Se recomandă atelierul de odăjdii bisericesti din Blaj, și cartea „Alcoolismul“, cu încredințarea, să se publice poporului, să nu cumpere haine bisericesti, fără știrea preotului său. Față de carte, unii zic: știm noi ce-i alcoolismul.

Mai de unăzi un agent dela Rétai și Benedek a cutrierat tot Maramurașul, culegând sumulițe frumoase, pentru haine bisericesti. Oare n'ar putea face și Blajul așa? Sau nu s'ar putea trimite la preoți, ca depozitari? Știm, că poporul mai iute cumpără ce vede și pipăește.

Dând mulțumită cuvenită, se ridică adunarea.

Corresp.

— tr. Becleanului. —

Nov. 1907.

În marea văltoare a lumii, carea te duce înainte vrând, nevrând în progres ori în regres, biserica noastră română gr-cat. își continuă activitatea sa religioasă în mijlocul poporului, conducându-l pe cărarea mântuirii sufletești și a bunăstării materiale. Atare lucru frumos a îndeplinit preoțimea noastră română gr-cat. din tractul Becleanului — dieceza Gherlei — în ziua de 4 Noemvrie n. c. intrunindu-se în conferință preoțască de toamnă, care de astădată s'a ținut în Minthiul român un puternic sat românesc, cu peste 1000 locuitori români în fruntea căruia stă părintele Ioan Bulbuc,

cu o școală de piatră frumoasă, unde funcționează doi învățători harnici: Ilie Petrean și Ioan Drăgan. Mai avem aci pe dl Marcian, un bătrân de vre-o 75 ani cu o familie estinsă, un primar harnic Ioan Vălean și alți, românași cu case și superedificate de piatră, ce-ți fac impresia, că te afli într'un orașel de provincă. Aci au convenit protopopul tractului distinsul bătrân Mihail Făgărășan cu George Manciu cooperador, preoții tractuali: Augustin Chereșteș Beud, Ioan Botean Nușfalău, Ioan Mititean Cociu, Grigore Mureșan Vireag, Gavriel Petri Nimigea-română și Nicolae Pop Nimigea-magiară. La oarele 8 dimineața preoții s'au mărturisit după care lucru deauna s'a început sf. liturgie în prezența unui popor numărös-îmbrăcat sărbătorește deși eră zi de lucru. Această împrejurare a dat un frumos document despre efectul activității păstorale a fratelui Bulbuc. La finea sf. slujbe a predicat preotul din Nușfalău Boteanu, despre sf. Euharistie, ca mijloc — prin care bogatul și săracul își poate câștiga fericirea vecinică. Notez, că des de dimineață la primăria comunală au venit 8 gendarmi, cari în biserică și la conferință drept că n'au fost, dar momentan după ieșitul din biserică au luat pe primarul comunal și l-au întrebat, că cine a predicat și despre ce? E caracteristic cum a relatat primarul Ioan Vălean conținutul predicii. El a zis: „A predicat preotul I. B. și a zis, că: bogatul numai așa poate merge în raiu, dacă va ajuta bisericile, văduvele și orfanii, va îmbrăca pe cei goi, va hrăni pe cei flămânzi și de-a luat dela cineva ceva ori a furat, va întoarce în pătrat. Iară săracul să poate ispăși prin lacrimi de pocăință. Dară și bogatul și săracul e dator să-și spună păcatele lor popii, să se prindă, că altu nu le-or face și-apoi să se cuminece. — Atăta a zis popa din Nușfalău. — Despre asta au luat notiță, și apoi au zis că *drept are popa*.

După dejunul luat la fratele Ioan Bulbuc preoțimea s'a întrunit în frumoasa și spațioasa școală confesională în conferință. Aci s'a cântat: „Împărate ceresc“ s'a cetit protocolul conferinței trecute, d n care apare, că Veneratul Consistor de Gherla a luat la cunoștință lucrurile preoțimei noastre din conferința trecută și apoi prin fratele Aug. Chereșteș din Beud, s'a cetit disertația: „Ce-i de făcut, ca se țină poporul sărbătorile în mod cuviincios?“ Bine și la loc lucrată. S'a vorbit despre observarea cu sünțenie a limbei oficioase bisericesti la edarea estraselor, care se înțelege este cea românească. Sponsii să se îndatorească a arăta anumit număr de altoi în grădina lor — apoi să se cunune. Să se examineze din închieturile credinții. Prin presidiu se împărtășc preoțimei predicile lui Petru Maior și alte scrieri folosite mult preoțimei, edate de Dr. Dăianu actualul protopop al Clujului. Se desbat mai multe lucruri de folos zilnic: Se deșige viitoarea conferință la fratele Petri în Nimigea-română pe a treia zi de Rusale 1908. Disertante se alege preotul George Manciu cu

tema: „Notele caracteristice din cari apare divinitatea bisericeii lui Hristos!“ Predicator Ioan Nagy din Rusuri și în fine se însărcinează fiecare preot a lucra o disertație liberă, în caz dacă ordinarul ar absentă. Se încheie conferința prin cântarea: „Cuvine-se cu adevărat.“

După conferință primarul iară a fost întrebat de gendarmi, că ce am isprăvit în școală?

Bietul primar ne mai putând ținea toate în cap a zis: apoi domniilor eu sum și curator bisericesc și popii acestia m-au luat la sămădaș, că așa fac cu curatorii pe toate satele.

I. H. B.

Noutăți.

Din Arhiepiscopie. Cu terminul de 10 Dec. n s-a deschis concurs pentru ocuparea parohiei Feneșul săs. din tr. Cluj. Venitul congrual e socotit în 681 cor.

Căsătorie. Căsătoria prietinelui nostru avocatul Dr. Romul Boilă, cu gentila dsoară Liviu Pop, ținută Duminică în catedrală, a fost o preafrumoasă ceremonie și un prilej dat publicului nostru de aș arăta stima și simpatia față de miri și familiile acestora. A asistat la ceremonia religioasă I. P. S. Mitropolitul Victor, câțiva membrii ai veneratului Capitlu și toată inteligența română și străină. A servit pâr. canonic Dr. Aug. Bunea, nași au fost adv. Iuliu Coroian și dna Nina väd. Cergedi, o mulțime de frați și surori de mireasă. Sara s-a dat masă mare de 70 tăcămuri în otelul „Univers“.

Serată literară. Ieri, Joi sara, s'au început seratele literare, aranjate de reuniunea femeilor din loc. A ținut conferință dnul Aurel C. Domșa, asupra volumului „Flacări“, a tinerului poet Corneliu Moldovan, aprenind mai ales versurile de cuprins eroic și național. Dsoara Veturia Negrău, a declamat cu mult succes poesia aceluiaș scriitor „Codrilor“, iar dsoara Rozica Căpușan, acomaniată la pian, a declamat perfect „Elegie“ de Emil Szabó. În sfârșit iubitul nostru măiestru Iacob Mureșianu, ne-a delectat cu câteva piese de ale sale. Cei prezenți în număr destul de frumos, au felicitat călduros pe dnii și dsoarele, cari au făcut un început atât de succes a seratelor anului acestuia. La urmă s'a și dansat.

Constituire. Societatea bis.-lit. „Alexi-Sincai“ a telogilor din Gherla s'a constituit pe anul 1907/8 alegându-și următorul comitet: Prezident Mihail Someșian t. an. IV, viceprezident Gregoriu Bătuza t. an. IV, secretar Patriciu Trufasiu t. an. III, cassar Nicolau Iuhász t. an. III, controlor Mateiu Zăgrean t. an. IV, bibliotecari Vasile Buda și Paul Fetti t. an. III, archivar Vasile Lazar t. an. II, notar Ioan Fodor t. an. II, membrii în comisia literară: Iulian Chitta și Laurențiu Coste t. an. IV, Alexandru Rogojan Ioan Oltean și Petru Vimen t. an. III, Nicolae Oprea și Ioan Petringel t. an. II, Ioan Chereșteșiu și Victor Zinveliu t. an. I.

Petreceeri. „Secția industrială“ a „Reuniunii economice din Orăștie“ invită la teatrul împreunat cu joc care se va ținea Duminică, în 11/24 Noemvrie 1907 în sala

hot. „Transilvania“ din Orăștiei, se vor preda „Dragostea copilărească“, comedie într'un act, de Dr. Iosif Siegescu și „Păcală argat“, comedie în două tablouri, de N. Radulescu-Niger.

Expoziția de copii din Ilimbav. Tablourile și fotografiile luate la expoziția de copii din Ilimbav prin fotografu W. Auerlich sunt de toată frumuseța. Servind ele ca o plăcută aducere aminte pentru toți participanții la acea expoziție pe deoparte, iar de alta fiind de importanță culturală etnică, ele pot lua loc între decorațiile oricărei case de ale noastre. Doritorii de a avea asemenea tablouri să se adreseze la secretariatul Reuniunii române agricole în Sibiu.

Convocare. Despărțământul Balázsfalva (Blaj) al reuniunii învățătorilor români aparținători reuniunii învățătorilor gr.-cat. de Alsófehér și Fogaras (Alba-Iulia) și (Făgăraș) își va ținea adunarea în sensul §-lui 21 „statute“ și al §-lui 9 „Regulamente“ în Karácsonfalva (Crăciunel) în 30 Noemvrie n. a. c. la oarele 7 a. m. în școala gr.-cat. La care să invită cu toată căldura toți membrii fundatori, ordinari și ajutători, domnii preoți în calitate de directori, pe cum și toți cari doresc binele și înaintarea învățământului nostru național.

Posta Redacțiunii.

Mai multora. Rugăm să nu se confunde: redacția cu administrația și cu calendarul „Unirii“, — Sunt deosebite una de alta.

Avem apetit

stomac slăbit, nu ne simțim rău, avem scaun regulat de când folosim pilulele laxative Rebarbara-Elsa de Feller, 6 tegule 4 cor. franco să-le comandăm dela Eugen V. Feller, Stubias, Centrală 82 (cott. Zagrab) Elsa

Surprinde părinții

cu ori ce ocazie efectul *Emulsiunii Scott*, dacă să dă copiilor în cazuri de rachitism. *Emulsiunea Scott* vindecă uimitor de repede și întărește musculatura copilului

întărește oasele

și ajută la dezvoltarea fizică. Un asemenea efect excepțional de vindecător, numai cu un medicament atât de celebru să poate ajunge. Scott conține numai materii de rangul prim și numai procedura lui Scott o face atât de eficace și nu numai tinerii și bătrânii, dar chiar și copiii bolnavi de moarte o pot mistui.

La târguirea *Emulsiunii* să fiți cu băgare de samă la marca Scott — pescarul cu știuca în spate.

Prețul unei sticle originale e 2 coroane 50 fleri.

— Se capătă în farmacii. —

(37) 9—12

A apărut:

Calendarul Unirii pe 1908.

Cuprinde pe lângă partea Calendaristică, Șematism și partea literară și nona lege școlară **Art. de lege XXVII din 1907 împreună cu Instrucția acestei legi.** — Costă 80 fl. plus 10 fl. porto.

Partea literară.

Vasile Fabian Bob.

(1795—1836).

(Continuare).

5

Ca profesor Vasile Fabian Bob a fost totdeauna și în toate privințele la locul său.

Unul dintre elevii săi, Vasile Popescu—Scriban, care l-a înțeles adânc și s'a legat de dânsul cu dragostea și cinstea ce datorște un adevărat discipul meșterului său, în schița sa pe care am întrebuit-o și am citat-o des, între altele zice despre el, că „cu deosebit zelos și aplicație, împreună cu alții ai săi deopotrivă râvnitori colegi, au urmat a împlini o însemnată datorie către Nația sa.“¹⁾

În 7 Decembrie 1828 însuși scrie din Iași doctorului Vasile Pop: „Am făcut în vara trecută un examen, și s'au bucurat toți auditorii de sporul școlărilor, ce vorbeau științe în limba patriei.“²⁾

Vrednicia de căpetenie a lui Vasile Fabian Bob și a celorlalți colegi ai săi, este, că după o stagnare tristă a școlii naționale în Moldova, acum iar să vorbeau științele în limba patriei

În tineret să deșteptase ideea națională, și ea să răspânda și să întărea așa de repede, cât numai eră putere să o stirpească din inimile lor.

V. Al. Ureche, în cuvântul său rostit la inaugurarea statuei lui Asachi în Iași, la 14 Octombrie 1890, ne povestește, după mărturia contemporană, un episod foarte caracteristic asupra feliului cum prindea trup, în vremea aceasta, ideea națională printre școlarii dela Trei-Erarhi, care episod îl cităm întreg după *Istoria Românilor* a dlui A. D. Xenopol.

„Ei — scrie dl Xenopol — să afluă în curând jigniți prin împrejurarea, că în mănăstirea închinată, în căperile căreia să ținea școala, să slugiea numai în grecește, și că nu să auzea nici un cuvânt românesc înălțat în onoarea lui Dumnezeu. Școlarii cerură deci dela egumenul grec, să le învoiască a ceti măcar apostolul în limba română. Grecul le răspunse, că mănăstirea fiind grecească, o atare cerere ar fi neadmisibilă. George Asachi izbuteste a scoate dela Mitropolit un ordin în senzul cererii școlărilor. Bazat pe acest ordin, un școlar să apucă în ajunul Epifaniei să cetească apostolul în românește. Egumenul infuriat, îi smânțește cartea și-o aruncă la pământ. A doua zi școlarii venind în mai mare număr, și vroind să impună cu sila cetirea apostolului în limba română, să incinge o bătaie între ei și argații egumenului amuțați de el asupra băieților. G. Săulescu intervenind și spunând școlărilor să părăsească biserica, numai astfel să pută împiedeca moarte de om. Asachi însă plângându-se la Kisseleff, acesta dădu ordin a să invol și slujba românească, spunând, că nu poate primi ca Grecii să impună limba lor în biserica Românilor.“³⁾

¹⁾ *Ibidem*, an. 1839, Nr. 20 pag. 155.²⁾ *Ibidem*, an. 1840, Nr. 34 pag. 266, not. 78.³⁾ Vol. VI. pag. 261.

Iată spiritul, în care să crește, la Trei-Erarhi, deja la început, floarea tinerimei moldovene.

Dar ei nu sporeau numai în entuziasmul iubirii de limbă și de neam, ci propășeau deopotrivă și în științe, și Vasile Fabian Bob eră în drept să fie mândru, când la 1834, un frumos număr din elevii săi, încheind cursul humanioarelor, pută să fie trimiși, de către Epitropia școalelor, la Viena, să-și facă și cursurile mai înalte, ca Teodor Stamate la științele matematico-fizice, Anton Velini la inginerie, C. Zefirescu la mineralogie, N. Făta la drepturi, Leon Filipescu la agronomie, și Alex. Costinescu la politehnică, iar alt elev, Popoviciu, pentru literatura franceză s'a trimis în Franța.¹⁾

În afară de catedră Vasile Fabian Bob scria cărți de școală și făcea slujbă și ca membru în comitetul academic sau școlar, unde stă într'un șir cu referendarii George Asachi, cu renumitul pravilist Christian Flechtenmacher și cu neobositul său coleg George Săulescu.²⁾

La reorganizarea școlii, să simțea foarte mult lipsa cărților de școală, scrise în limba românească. În privința aceasta pe Fabian îl vedem la loc de frunte: până la 1832 eră gata cu trei manuale românești, cu o *Gramatică romano-latină*,³⁾ cu o *Aritmetică*⁴⁾ după metod pedagogic, și cu o *Geografie*⁵⁾ prelucrată după *Geografia* lui Stein.⁶⁾

La 1-a Iunie 1833 el cere Epitropiei școalelor tipărirea manuscriselor sale, zicând că pentru a să statornici un regulat și grabnic curs al învățaturii, cel dintâi lucru este tipărirea cărților de școală.⁷⁾

Abia însă la 1834 s'a tipărit *Geografia*,⁸⁾ și din aceasta încă numai o parte cea dintâi, iar celelalte două manuscrise, după cât știm, și până în ziua de azi au rămas nepublicate, măcarcă Epitropia școalelor cu rezoluțiunea din 15 Septembrie 1835 le adoptă oficios, ca să servească pentru „paradosire pe la școlile ținutale.“⁹⁾

Ca o hotărâtă distincție a condeiului său abil și a hărniciei sale neobosite, trebuie să amintim, la acest loc, și cinstea ce vinea să-i aducă Epitropia școalelor, când dintre toți tovarășii săi de muncă pe el îl află mai destoinic pentru a traduce din latinește opul teologic: *Orthodoxae orientalis ecclesiae dogmata*, și-l întrebă la 19 Februarie 1832, de să însăreinează cu traducerea.

La care el răspunde încă în 25 Febr. aceluiași an următoarele:

¹⁾ Relație istorică asupra Școalelor Naționale în Moldova dela 1828—1838, înfățișată de George Asachi la examenul public dela 3 Iulie 1838, — în *Foaia pentru minte, inimă și literatură*, din an. 1838, Nr. 9, pag. 67.

²⁾ V. A. Urechia, op. cit. tom. I. pag. 214.³⁾ *Albina Românească*, Nr. 14 din 18 Februarie 1832.⁴⁾ V. A. Urechia, ibidem, pag. 217.⁵⁾ *Albina Românească*, loc. cit.⁶⁾ V. A. Urechia, ibidem, pag. 213.⁷⁾ Cf. V. A. Urechia, ibidem, pag. 252.⁸⁾ Vezi *Dem. Jarcu*, Repertoriu biblio-chronologic, București 1865, pag. 37; și Urechia, ibidem, pag. 274.⁹⁾ V. A. Urechia, ibidem, pag. 217.

„Mă grăbesc a răspunde că voiesc a primi. Mărimea și sfințenia acestui lucru, afară de greutatea materială, cere o neconținută și adâncă luare aminte, a căruia tălmăcire va să fie curată și pe înțeles după proba ce am dat într'aceasta, va avea trebuință nu mai puțin de 12 luni, și 150 galbini osteneala, prescrișul și hârtia.“

„Acestea fiind de primirea cinstitiei Epitropiei, îmi vor da nouă însuflețire spre a slugi mai departe într'acele de care mă vor socoti vrednic, iar cu acest prilej înnoiesc mulțămirile mele pentru îmbrățișarea ce au binevoit a-mi deschide în acest pământ de ospitalitate.“¹⁾

Nu avem însă nici o urmă despre o astfel de traducere.

La 29 Octombrie 1835 Epitropia școalelor îi arată nouă semne de atențiune. Anume în darea sa de seamă despre starea școalelor pe acest an, între altele, propune Domnitorului, că pe Vasile Fabian Bob, pentru meritele sale câștigate în jurul școalelor naționale dela reorganizarea lor, să-l răsplătească cu rang de boierie.²⁾

Și Domnitorul, luând în băgare de seamă meritele și sirguința lui, l'au și cinstit cu rang de *Păharnic*.

Aci i-s'a dat un nou indemn la muncă, și să putea aștepta mult încă dela el, dacă moartea nu-l răpea în floarea vârstei sale, chiar atunci când ajunse la cea mai frumoasă și cea mai înaltă treaptă a carierei de dascăl.

(Va urma).

Bibliografie.

A apărut:

Mângăierea creștinului. Carte de rugăciuni pentru credincioșii gr-cat. Din cărțile rituali ale bisericii orientale și din alte cărți de pietate compusă de Ioan Genț protopop gr-cat. în Oradea-mare. Cu aprobarea și binecuvântarea Ilustrisimului și Reverendisimului Domn Dr. Demetriu Radu Episcop gr-cat. de Oradea-mare.

În anul trecut 1906 apăruse cartea de rugăciuni ce poartă titlul mai sus indicat, întocmită de subscrisul, și în restimp de abia un an și câteva luni ediția primă, tipărită în două mii de exemplare s'a epuizat. Simpatia extraordinară, cu care a întâmpinat clerul și poporul nostru credincios apariția acestei cărți de rugăciuni, recomandarea ei din partea Prevenatelor Ordinariate episcopicești, pe cum și număratoarele corespondențe măgulitoare primite din toate părțile, dovedesc în destul, că cartea aceasta e în stare de a satisface pretenziunile inteligenței noastre culte chiar așa ca lipsurile sufletesti ale credincioșilor noștri dela țară; și astfel trăinicia ei e dovedită, și ediția a doua e de lipsă.

Fie numele Domnului binecuvântat, că îmi pot acum realiza visul meu dulce, să dau în mâinile credincioșilor noștri o carte de rugăciuni cu un material bogat și bine

¹⁾ Reprodus la V. A. Urechia, ibidem, p. 218.²⁾ V. A. Urechia, ibidem, pag. 292.

ales, în legătură tare de pânză, cu prețul bagatel de una coroană pentru un exemplar ca astfel să o poată procura și cei mai săraci. O ieftinătate aceasta, ca și care nu vom găsi nici la popoarele apusene, unde o carte de rugăciuni se tipărește în zeci de mii de exemplare.

Ediția a doua a apărut cu un conținut de 482 pagini. Are un format drăgălaș. Cuprinde rugăciuni de dimineața, de sara, rugăciunile mesei, rugăciuni la s. liturgie, rugăciuni înainte și după mărturisire, înainte și după cuminătură. Devotiuinea către Isus Hristos, Acatistul Domnului nostru Isus Hristos, Acatistul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, Paraclisul, Canon de rugăciune către ingerul păzitor al vieții omniui, Canon de rugăciune către Puterile cerești și către toți sfinții, rugăciuni diverse pentru toate ocaziunile, urmarea sfintei liturgii, câteva meditațiuni din cartea lui Toma de Kempis „despre imitațiunea lui Hristos”, din „Philothea” sfântului Francisc Saleziu, și din cărțile sfântului Alfonz Liguori, rugăciuni și cântări la cununie; cântări bisericesti la Utrenie, Polieleul, Psalmii aleși și pripelele. Catavasiile, cântări la Însărat și la înmormântare. Afară de acestea în multe locuri sunt intercalate între text scurte instrucțiuni despre rugăciune, despre ss taine, despre purgator pe cum și explicările numelor unor cântări și rugăciuni ce obvin în ritul nostru, cum sunt litie, polieleu, utrenie, doxologie, acatist, sel.

Prețul unui exemplar legat de tot în pânză, cu table tari, cu cruce aurită, și cu călcăiul bogat aurit, e una (1) coroană plus speșele postali 24 fileri cu spedare francată. Al unsprezecelea exemplar îl dau gratuit. Pentru unsprezece exemplare procurate deodată sunt de a se trimite zece (10) coroane 76 fileri, și atunci speșele postali se vor plăti aici, și credincioșii vor putea primi un exemplar pentru Una coroană.

Cartea se poate procura și în legături de lux, lucrate în fabrica de renume european alui Steinbrenner din Boemia, foarte frumoase și mult mai ieftine ca celea de pe aici; și anume: a) leg. în piele de chagrin căptușită (neagră), cu cruce aurită și cu tăietură aurită în toc frumos, un exemplar cu spedare recomandată costă patru (4) cor. 30 fileri; b) leg. în imitație de os (albă) cu cruce aurită, tăietură aurită și toc, un ex. cu sped. rec. patru (4) cor.; c) leg. în imit. de os (albă) cu cruce de os, tăietură aurită și toc, un ex. cu sped. rec. patru (4) cor. 60 fileri; d) leg. în imit. de os (albă), cu cruce frumoasă împodobită cu decorațiune de aur și mărgăritar și cu pictură de flori artistică, cu tăietură aurită și toc, un ex. cu sped. rec. șase (6) cor. 30 fileri.

Comandele sunt a se adresa la subscrisul. Prețul se trimite înainte, sau se incassează cu rambursă. Nu recomand însă comanda cu rambursă, pentru că speșele postali sunt în acest caz mult mai mari; mai cu seamă la procurarea unui singur ex. leg. în pânză, care în loc de 1 cor. 24 fil., ar costă 1 coroană 94 fil., dacă s'ar spedă cu rambursă.

Dela subscrisul se pot încă procura: Cuvântări bisericesti de Massillon, din orig. francez traduse de Ioan Genț. Tom. I. form. mare 8° 412 pagini, prețul unui exemplar dela 5 cor. redus la 2 cor. Tom. II. acelaș format 304 pagini, prețul unui ex. 3 cor.

40 fileri. Al șeptelea exemplar îl dau gratuit. Zece exemplare procurate deodată din tom. II. se dau à 2 c. 50 f.; zece exemplare din ambele tomuri à 4 cor. 50 fil.; douăzeci de ex. din tom. II. à 2 cor.; douăzeci de ex. din ambele tomuri à 4 coroane

Oradea-mare, 18 Oct. 1907.

Ioan Genț

protopop gr. cat. în Nagyvárad,
Sziaroveszky-utca 6 sz.

„Luosfărul” Nr. 21 cu următorul
Snumar: Octavian Goga. Asfințit (poezie).
— C. Sandu-Aldea. Pe drumul Bărăganului.
— C. Ardelean. Cântecul morții (poezie).
— George Murna. Monument ant. din Roma.
Formi imperiale: Columna în Traian. —
Dinu Ramură. Toamna (poezie). — I. Agârbi-
ceanu. Nepotriviri. — Zoe. Gârbea. Expoziț.
din Veneția (1907). — Cronică: Știri. Bibli-
ografie. Poșta administrației. — Ilustrații:
Reproduceri după Columna lui Traian.

Pentru a ridica moralul, tăria fizică
și bunăstarea poporului nostru, cele mai
ușoare și mai îndămânatoice mijloace le avem
în cărțile bune, în cărțile cu învățături
sănătoase. O astfel de carte este

„Alcoolismul”

de Dr. I. Marcu și Șt. Roșian

Învățăturile cărții sădite în inima popo-
rului, vor produce mult bine.

În mâna preotului cu chemarea, și a
învățătorului cu inimă, ea va fi izvor de
povește folositoare, lumina la flacăra căreia
poporul va vedea prăpastia la care duce
alcoolul, și prin urmare se va feri de el.
Să afle de vânzare la Librăria sem. și
costă 1 cor. 10 fil.

Posta Administrației.

Am primit și cuităm abonamentul dela:
Cosnicul de jos pe 1906 și 1907. Totești până
în 1/10 1907. Casina Beiuș până la 31/12 1907. Lunca
(Baj) pe 1906. Craiudorolț pe 1906 și 1907. Mocșar
până în 1 Iuliu 1904. I. M. Bpesta pe 1907 sem. 2.
Zorlentul mare pe 1907 sem. 2. Beld pe 1907. Ge-
reuș pe 1907. Rucovița (Buziaș) pe 1907. Măgura
pe 1904. Fiscut pe 1907. Gyó-Sz.-Miklós pe 1/10 1907
1/4 1908. Nagy-Komlós pe 1907 sem. 2. Nagy-Czeg
pe 1899-1902. Tr. P. H. Sebeș pe Oct.—Decembrie 1907

(10) 4—10

De vânzare:

Un quant mai mare de altoi de viță clasa I-mă, altoiți în viță americană („Riparia portalis”) după metoda cea mai bună (altoirea forțată) în următoarele specii:

SOIURI PENTRU VIN:

Rizling italian (Olasz Rizling)	1000 buc. = 200 cor.
Șmighiră (Som, Furmint)	” ” = 200 ”
Moi (Mustos fehér)	” ” = 200 ”
Mestecați (Vegyes borfaj)	” ” = 180 ”
Galbini (Mézes fehér)	” ” = 200 ”
Aramon (Aramon)	” ” = 180 ”
Goarneși (Járdovány)	” ” = 200 ”
Fetești (Léányka)	” ” = 200 ”
Altoi clasa II.	

SPECIALITĂȚI DE MASĂ:

Chasselas blank	100 buc. = 22 cor.
Fontainebleau	” ” = 24 ”
Madelaine Angevine	” ” = 24 ”
Passatutti	” ” = 24 ”
Muscat Hamburg	” ” = 30 ”
Suvenir de mileniu	10 ” = 4 ”
Kosuth Lajos	10 ” = 3 ”
Csaba gyöngye	1 ” = 1 ”
	1000 buc. = 100 cor.

Perseci de 3 ani înalțime până la 2½ metri 1000 buc. = 30 cor.

Soia (circa 100 kilogr.) 1 kilogr. = 50 fil.

La comande mai mari vând și pe schimb pe lângă cavenți buni, terminul
solvirii 1 Octomvrie 1908.

La comande rog a se trimite ¼ anticipațiune, adresa să se scrie legibil indicându-se posta
sau stațiunea căii ferate. Pachetarea se va face cu îngrijire socotindu-se speșele proprii. Reclama-
țiunile se iau în considerare, dacă sunt făcute cel mult la trei zile după primire.

Szancsal, u. p. Balázsfalva.

Ioan Bărbat,

învățător, absolv. al curs. de vierșit din Aiud.

Lugoș pe 1905 și 1906. Bicz (Gyó) pe 1907. Vermes
pe 1907. Gyalár pe 1902. În restanță mai sunt anii
1903—1907. Binevoiti a-i achita și pe aceștia, căci
avem lipse mari. Blagiu pe 1907 sem. 2. Fărdu pe
1907. Reun. lect. Năsăud pe 1907 pătrariul din urmă.
A. Iulia-Maier pe 1907 Ianuar—August. Tulgheș
La simabla. Broaste dno. 30/10 a. a. răspundem, să
binevoiti a numera anii dela 1899 până 1907 inclusive
și cele trei plătiri făcute de atunci. În 26/9 1905 de
24 cor.; în 24/1 1907 de 12 cor., și pe cea din urmă
în 7/9. 1907 și Vă. veți convinge că mai este ceva
restanță.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

p. redacție respnz.: Augustin Gruția.

AVIZ!

Să apărăm poporul nostru de procese
fără rost. Rog respectuos preoțimea noastră
să a adncă la cunoștință și să îndrumeze
poporul la mine care pot da informațiuni
și îndrumări *gratuit* în afaceri sau procese
civile, penale, administrative, finanțiale și
ereditare

Cei din depărtare să-și spună cauza
în scris alăturând și speșele de postă, să
serie legibil numele comunei și poșta.

Blaj, Nov. 1907.

Beniamin Filp sen.

(49) 1—2 agent de informațiune, în Blaj.

Nr. 545—1907.

(44) 1—3

Edict.

Vasilie Hampu, gr. cat., originar din
Vurpăr (cott. Sibiiului), de prezent cu ubi-
cațiune necunoscută, în cauza divorțială ur-
zită în contră-i de către Paraschiva Hautz
gr. cat. din Sibiu, prin aceasta este citat să
se prezinte cât mai curând înaintea sub-
semnatului for matrimonial, căci în caz
contrar cauza aceasta se va pertractă și de-
cide și în absența lui.

Sibiu, în 20 Noemvrie 1907.

Prezidiul forului matr. delegat
de I. instanță al districtului Sibiiului.

Vițe nobilitate
 trimite cu *garanță, asortiment bogat*, de tot soiul, firmă de mulți ani recunoscută ca prima și foarte solidă:
Prima pepinerie cu vițe nobilitate
 de pe Târnava.
 Proprietar: **FR. CASPARI**, Medias (Ardeal) Nr. 54.
 Cereți catalogul prețurilor!
 Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țării. Fiecare proprietar de vie să poate convinge înainte de a comanda de **solidaritatea firmei**, adresându-se verbal sau în scris la vre-o persoană cunoscută.
 (80) 8-40

apărut:
LITURGIERIUL
 Prețul unui ex. pe hârtie „prima“
 crudo 6 cor.
 legat 9 „
 Pe hârtie veșică consistentă:
 crudo 5 cor.
 legat 8 „

ACATISTUL MIC,
 sau carte ce cuprinde în sine rugăciuni către Preasf. Născătoare de Dumnezeu leg 24 fil.

Dracul în școală.
 Povestire populară.
 Tradusă după Bolonden de **Augustin Paul.**
 Prețul 1 cor. 50 fil.

Cea mai bună apă minerală.
 Aduc la cunoștința Onoratului Public că singur eu pot servi cu apa de:
RĂPĂȚI
 cea mai excelentă și sănătoasă apă minerală.
BLAJ, SALAMON SINBERGER.
 Cea mai minunată și sănătoasă apă minerală.

Recomandată de cei mai buni medici.

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1886 premiat cu medalia cea mare.
 Turnătorie de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui
ANTONIU NOVOTNY
 în Timișoara-Fabric (27) 19-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimite la cerere ratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare
„Transsylvania“
 din Sibiu (28) 18-52
 întemeiată la anul 1868
 Sibiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurază în cele mai avantajoase condiții:
 * contra pericolului de incendiu și exploziune. *
 * edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrațiuni și alte produse economice etc. *
 * * asupra vieții omului * *
 în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termen fix, asigurări de copii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.
 Asigurări populare fără cercetare medicală
 Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.
 Valori asigurate contra incendiului: 94.975.294 coroane. capitale asigurate asupra vieții: 9.293.195 coroane.
 Dela întemeiere institutului a solvit: pentru despăgubiri de incendii 4,295,120.15 cor. pentru capitale asigurate pe viață 3,760,810.21 cor.
 Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etajiu I. curtea I.
 și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița și Cluj, precum și dela subagenții din toate comunele mai mari.